

EXPOSICIÓ 19.9.2019 - 26.1.2020

ÒPERA

PASSIÓ, PODER I POLÍTICA

Barcelona
Caixa Forum

"la Caixa"

Venècia, 1642 - Claudio Monteverdi L'INCORONAZIONE DI POPPEA

A mitjan segle XVII, Venècia era una ciutat en declivi després d'haver patit epidèmies de pesta i perdre l'hegemonia del comerç mediterrani. En el vessant cultural, però, es mantenia independent i cosmopolita. Durant la temporada de carnaval, en què se celebraven la decadència, la música i el teatre, els venecians buscaven la manera d'atraure forasters i artistes a la ciutat. El nou espectacle de l'òpera va sortir ben aviat dels cercles elitistes per passar a integrar l'oferta del carnaval. *L'incoronazione di Poppea*, amb el seu relat polític i escandalós, fou la primera òpera pública i va consagrar el nou gènere com a entreteniment popular.

Escolta:

L'incoronazione di Poppea: "Pur ti miro"

L'incoronazione di Poppea: "Addio, Roma! Addio, patria! Amici, addio!"

Londres, 1711 - Georg Friedrich Händel RINALDO

El regnat d'Anna Estuard va ser un període de puixança i estabilitat per a Anglaterra, en el qual Londres es posiciona com a capital internacional del comerç. El teatre líric (en especial, les òperes a la italiana) ja gaudia d'una enorme popularitat a tot Europa quan el jove Händel va rebre l'encàrrec de compondre la primera òpera que es cantaria en italià a Londres. *Rinaldo* va comptar amb la interpretació de castrats i altres cantants estrella, i els magnífics decorats i els efectes especials també van contribuir al gran èxit de públic. Tot i així, no van evitar les crítiques d'aquells que veien aquest gènere forà com una amenaça per al teatre britànic tradicional.

Escolta:

Rinaldo: "Il vostro maggio"

Rinaldo: "Lascia ch'io pianga"

 Descobreix a Spotify la llista de reproducció de #ÒperaCaixaForum

Viena, 1786 - Wolfgang A. Mozart LE NOZZE DI FIGARO

Viena era el focus de la música i l'òpera europees d'aquell temps. Va ser la ciutat de la Il·lustració, un centre de debat intel·lectual que atreia milers de viatgers i en què florien les noves tendències. Mozart va quedar fascinat per la llibertat creativa que ofería la capital de l'Imperi Habsburg i va reflectir algunes de les idees il·lustrades a *Le nozze di Figaro*. Aquesta va ser la primera òpera a presentar personatges de diverses classes socials, que els espectadors podien reconèixer fàcilment. Sota la seva comicitat, reivindicava la igualtat social i atorgava un paper central als criats, que fins llavors havien estat relegats a personatges absurds.

Escolta:

Le nozze di Figaro: "Riconosci in questo amplesso"

Le nozze di Figaro: Simfonia

Milà, 1842 - Giuseppe Verdi NABUCCO

A mitjan segle XIX, una gran part del nord d'Itàlia, Milà inclosa, es trobava sota el domini austríac. La ciutat era un focus d'ideals de rebel·lia i agitació i La Scala era el cor de la societat cultural i política milanesa. En aquest context, Giuseppe Verdi va rebre l'encàrrec de compondre una òpera inspirada en el relat bíblic de Nabucodonosor, marcat per temes com la política, la religió, la identitat nacional i la guerra, molt afins al procés d'unificació italià. L'obra i el seu cèlebre cor «Va, pensiero» van calar en el públic i *Nabucco* va ser un èxit sense precedents que va convertir Verdi en un símbol nacional.

Escolta:

Nabucco: "Ben io t'invenni"

Nabucco: Cor dels esclaus hebreus, "Va, pensiero, sull'ali dorate"

París, 1861 - Richard Wagner TANNHÄUSER

El creixement industrial i demogràfic de París va generar la necessitat de fer-ne una modernització dràstica. Napoleó III va impulsar l'ordenació racional de la ciutat i hi va situar el teatre líric al bell mig, al cor del seu imperi. La vida artística parisenca reflectia el desig de progrés, però també una resistència al canvi per part dels qui s'aferraven als gustos burgesos. L'estrena de *Tannhäuser*, adaptada especialment per a París, va causar una gran polèmica entre els amants de l'òpera tradicional, que van escridassar Richard Wagner; d'altres, en canvi, van valorar el concepte wagnerià d'art total: la plena integració de teatre, dansa i espectacle.

Escolta:

Tannhäuser: Entrada dels convidats al saló de Wartburg

Tannhäuser: Ballet del Venusberg

Barcelona, 1896 - Isaac Albéniz PEPITA JIMÉNEZ

La puixança econòmica liderada per la burgesia i la celebració de l'Exposició Universal de 1888 van impulsar la transformació i el posicionament internacional de la Barcelona del final de segle. Artistes i arquitectes van intervenir en l'espai públic, transcendent les fronteres amb naturalitat per aportar a la ciutat un caràcter nou. En el terreny musical, Isaac Albéniz és el paradigma d'artista cosmopolita, reconegut tant a Londres com a París i pioner de la modernització de la lírica a la seva terra. Sense renunciar a l'ambientació espanyola, l'òpera *Pepita Jiménez*, estrenada al Gran Teatre del Liceu, és un reflex de l'estètica renovadora del Modernisme.

Escolta:

Pepita Jiménez: Suite orquestral

Dresden, 1905 - Richard Strauss SALOME

Dresden era una metròpoli cultural pròspera i artísticament agosarada, on afloraven alguns dels moviments socials més reivindicatius, com el de l'emancipació de la dona. Fou en aquesta ciutat on va néixer el grup expressionista alemany Die Brücke, amb la seva representació renovadora de la figura femenina. El teatre líric de Dresden, el Semperoper, va esdevenir una plataforma per a la nova fornada de compositors radicals, i el 1905 Richard Strauss va estrenar-hi l'òpera psicosexual *Salome*. Aquesta polèmica obra i la seva provocativa antiheroïna ja havien estat rebutjades a Berlín i censurades a Viena, però Dresden, una ciutat amb visió de futur, les va acollir de bon grat.

Escolta:

Salome: "Ah! Ich habe deinen Mund geküsst, Jokanaan"

Salome: Dansa dels set vels

Leningrad, 1934 - Dmitri Xostakóvitx LADY MACBETH DEL DISTRICTE DE MTSENSK

Arran de les revoltes bolxevics, que exigien un trencament total amb l'ordre anterior, la ciutat de Sant Petersburg va adoptar el nom de Leningrad. Els seus artistes i músics van cercar una estètica que transmetés la nova ideologia política de la Rússia soviètica, lluny de les tradicions de l'Europa occidental. Stalin, conscient que l'òpera era un mitjà poderós per arribar a les masses, va estar molt atent a les produccions que se'n feien, i *Lady Macbeth del districte de Mtsensk* no va escapar del seu control. Tot i fer servir un llenguatge experimental, el jove Xostakóvitx va patir tot el pes de la censura, a causa de la seva visió crítica de la societat i de la figura de la mestressa de casa adúltera i assassina.

Escolta:

Lady Macbeth del districte de Mtsensk: "Jerebiónok k kobilke torópitsia"

Lady Macbeth del districte de Mtsensk: "Tepier xabax"

ACTIVITATS ENTORN DE L'EXPOSICIÓ

CONFERÈNCIA DE LA COMISSARIA

– 19 DE SETEMBRE, A LES 18.30 H
A càrrec de **Kate Bailey**, conservadora del Departament d'Arts Escèniques del Victoria and Albert Museum de Londres.

PRESENTACIÓ DE L'EXPOSICIÓ

A l'inici de cada visita, es fa una breu introducció i es faciliten auriculars per a gaudir de l'experiència immersiva.

CICLE DE CONFERÈNCIES

A L'ENTORN DE L'ÒPERA

A càrrec del crític musical **Jaume Radigales**, col·laborador del diari ARA i Catalunya Música, i professor a la Universitat Ramon Llull i a la Universitat de Barcelona.

– 30 DE SETEMBRE, A LES 18.30 H
L'òpera i el(s) mite(s)

– 9 D'OCTUBRE, A LES 18.30 H

L'amor i la mort

– 21 D'OCTUBRE, A LES 18.30 H

Òpera i política

– 28 D'OCTUBRE, A LES 18.30 H

Òpera i cinema

VISITA AMB CAFÉ-TERTULIA

– DIMECRES, A LES 16.30 H

VERMUT I TERTULIA

Consulteu-ne els horaris al web.

CICLE D'ÒPERA FILMADA

– 6 D'OCTUBRE, A LES 18 H

L'incoronazione di Poppea

– 20 D'OCTUBRE, A LES 18 H

Le nozze di Figaro

– 3 DE NOVEMBRE, A LES 18 H

Nabucco

– 24 DE NOVEMBRE, A LES 18 H

Tannhäuser

ESPECTACLE FAMILIA

Papageno & Cia

– DISSABTES 21 DE SETEMBRE, 5,

12, 19 I 26 D'OCTUBRE, A LES 18 H

– ESPECIAL LA MERCÈ: 22, 23 I 24

DE SETEMBRE, A LES 12 H

– DIUMENGES 6, 13, 20 I 27

D'OCTUBRE, A LES 12 H

VISITES ESCOLARS EduCaixa

– DE DILLUNS A DIVENDRES,

HORARI A CONVENIR

Inscripcions, al 931 847 142 o a

rcaixaforumbcn@magmacultura.net

Nivells: a partir de 3r de primària

i fins a 4t d'ESO

#ÒperaCaixaForum

CaixaForum Barcelona

Av. de Francesc Ferrer

i Guàrdia, 6-8

08038 Barcelona

Servei d'informació

Tel.: 934 768 600

icaixaforumbcn@magmacultura.net

Edifici accessible

El centre disposa de servei de

Compra d'entrades a les taquilles de CaixaForum i a www.CaixaForum.es

Exposicions

Activitats

Llibreria Laie - CaixaForum

Tel. 934 768 659

caixaforum@laie.es

Cafeteria restaurant CaixaForum

Menú temàtic disponible

tots els migdies

Tel. 934 768 669

caixaforum@compass-group.es

Amb la col·laboració de

Liceu Opera Barcelona

Experiència de so de

Exposició organitzada pel Victoria and Albert Museum de Londres i produïda per "la Caixa"

